

ABONAMENTUL.

Un an 80 cor. (60 lei)

1/2 an 40 „ (30 lei)

1/4 an 20 „ (15 lei)

O lună 7 „ (5 lei)

Un nr. 30 fil. (25 bani)

□ □

Unirea

ZIAR NAȚIONAL — APARE ZILNIC.

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 1 cor., a doua
și a treia oară 80 fil.

Manuscrise sunt a se
trimite la Redacția
„UNIRII“ Blaj.

□ □

Treizecișicinci

de școli medii streine, profesionale rămân și pe mai departe neconturbate în posesiunea drepturilor lor. Așa ne spune cel puțin ordinațiunea cea mai proaspătă a Consiliului dirigent din Sibiu. — Confesiunile își continuă deprinderea drepturilor sub noul regim, așa cum le-au avut mai înainte.

Vor rămănea 11 licee reformate, 2 unitare, 9 săsăști și 13 catolice, pe când noi aveam pe vremuri 4 gimnazii, unul jumătate ungurese, și eram un popor de 3 milioane.

Afară de școlile medii mai există și o altă legiune de școli, civile și preparandii, catolice, reformate, luterane. Dacă mai luăm în revistă școlile industriale, comerciale, școlile de specialitate, societățile de lecturi, bibliotecile și tot arsenalul acela cultural străin, care cearcă sub diferite prețuri să se pună la adăpost pentru vremuri mai prielnice, când mobilizat să țină piept bieteii culturii românești, care azi bată la porțile orașelor, avem tabloul complet în fața noastră.

Ținuturi întregi românești vor rămănea în privința culturală și pe mai departe în robia culturii streine. Se relevăm numai cazul cu Clujul, care e încărcat cu școli medii confesionale. (cat. unitare, ref.) În schimb jurul e curat românesc. Băeții noștri cu miile vor tăbări la Cluj, ca să învețe carte — ungurească.

Iar noi vrem să cucerim orașele, să ne înstăpănim asupra Clujului, Orăzii, Aradului, Vărsăreului. Vrem să cucerim orașele, în cari copiii noștri învață încă o cultură streină, unde teatrele și scenele glăsuiesc tot ungurește, unde viața publică pulzează în plin și în glas strein, cu învoirea noastră și tolerată de publicul acesta ostentat de harță și bucurios de a putea fi și el odată generos, când e vorbitor.

Mai restază se completăm tabloul relevând dărza opoziție, ce se pregătește împotriva cul-

turii și limbii românești, de câte ori se va prezenta și ea să-și ia locul acela, care îi compete. Parcă văd înainte mobilizarea capitalului mare, care nu e în mâna noastră, și mobilizarea feudalilor, cari nu ne sunt prietini, cum vor apăra cu scrișmirea dinților și cea mai neînsemnată poziție în fața înaintării noastre.

E bine să ne gândim asupra marelui problem cultural. Cucerirea armată e numai primul pas. Cea culturală trebuie să completeze opera.

Înainte de a primi tot ceea ce ne-a rămas dela stăpânirea ungurească, va trebui să se facă o revizie radicală și să se stabilească măsura dreaptă între instituțiile streine, cari au răsărit pentru necesitățile lor culturale, și între acele, cari au fost puse în ținuturi românești cu scop de a ne distruge.

Și numai după aceasta să se ia măsuri de libertate *confesională*.

Dr. Oct. Prie.

Congresul învățătorilor.

În mijlocul marilor frământări ale prefacerii neamului, toate stăruințele noastre trebuie îndreptate asupra învățământului nostru primar; aceasta temelie a întregii noastre culturi naționale.

Cultura poporului e sinonimă cu însăși existența neamului. Voiți să aveți un popor conștiu de marea îndatorire, ce i-se impune prin încheierea noului stat român? N'aveți decât să dați toată sollicitudinea chestiunii învățământului primar.

Și dacă azi neamul românesc poate face față timpurilor mari și istorice, prin cari trecem, nu uitați de aceia, cari au făurit conștiința trează a neamului.

Acești urzitori ai zilei de mai bine a neamului, ascultat-au glasul istoric al vremii, auzit-au buciul de chemare al culturii românești, desfășurat-au flamura muncii lor, hotărât-au ținerea celui dintâiu *congres al cor-*

pului didactic primar în Sibiu la 11/24 Faur a. c.

Și care dintre voi muncitori desinteresăți ai ogorului cultural, nu veți părăsi pentru moment caminul familiar și nu veți da ascultare glasului de chemare, alergând sub drapelul, care se va desfășura în marea zi a școlii române de 11/24 Faur a. c. la Sibiu.

Veniți cu toți în primul parlament al școlii române și prin lumina minții voastre și prin căldura sufletului vostru să deschideți noi orizonturi școlii și culturii românești.

Și dacă în vremurile triste ale martiriului nostru ați știut purta cu bărbăție crucea suferințelor voastre, veniți în aceste zile mărețe ale renașterii naționale și spuneți în sinceritate cuvântul vostru, luminați prin bogatele voastre experiențe calea culturii naționale.

Voi ați știut a vă avânta pururea la cel mai înalt ideal. Dela voi singuri, s'a cerut, ca toată căldura sufletului vostru să o dați generațiilor concretei voastre; și voi cu dragă inimă și din belșug o ați dat.

„Prezentul vorbește cu viitorul prin noi“, zice distinsul profesor S. Mehedinti, și prin urmare, când cerem nu cerem nimic pentru persoana noastră și nimic pentru prezent.

Cei chemați și cari au răspunderea pentru viitorul neamului, vor înțelege acest veșnic adevăr și vor ascultă graiul vostru.

Grăiți, voi luminători ai satelor, graiți cu căldura cu carea ați încălzit pururea viața culturală a neamului și graiul vostru nu va grai în pustiu.

Caransebeș, ziua de sf. Treierarhi 1919.

Iuliu Vuia.

* Trimițătorii de epistole închise sunt recercați, în propriul lor interes, să nu lipească plicurile. — Prin lipirea plicurilor să îngreunează cenzurarea și se întârzie expedierea epistolelor.

Cronica locală.

— Din nevoile Blajului nostru. —

Ar fi vremea ca și Blajul să țină mai mult samă de progresele timpului nostru.

Este o imputare, ce se face, pe dreptul, orașului nostru, că prea este conservativ, că nu se caută a i-se da o înfățișare esternă mai modernă, că este lipsit de multe din recerșțele unui orașel cu scaun de mitropolie, cu atâtea școli și internate, cu atâtea intelectuali.

Îi lipsește un apaduct corespunzător, îi lipsește iluminăția necesară, nu găsești, nici într'unul dintre institutele noastre culturale și de educație, o încălzire potrivită modernă, o canalizație ireproșabilă, nu avem o scaldă corespunzătoare decât în timpul verii: Târnavă nămoasă și tulbură.

Nu avem o moară de site, carea să macine făină mai bună, mai fină, aci într'un emporiu de bucate, ca și care abia unul sau două se mai găsesc în întreg Ardealul. — Avem o bibliotecă nespuse de prețioasă, pentru literatura și istoria românească — a doua sau a treia între bibliotecile de pe întreg teritoriul României mari — și este aproape inaccesibilă publicului. — Ne lipsește o casă pentru atâtea serbări și conveniri naționale și bisericesti, câte au loc la noi, apoi un hotel confortabil, un trotoar și pavagiu bun. Ne lipsesc încă multe altele!!

Nu ne lipsește capitalul necesar și nu ne ar lipsi, la nevoie, nici creditul suficient. Ne lipsesc numai oamenii puși în frunte, cari să înțeleagă că a introduce și folosi lucrurile moderne este o *crușare mare* de bani, de sănătate, de energie, pentru instituții și pentru particulari.

Voiu cita două pilde și voiu face o mică socoată.

În toamna a 1915, subscrisul, am trimis la o moară dintr'un orașel vecin un vagon de grâu, ca să-l macine, pentru a avea făină de diferite calități. Am

luat, ca bază a calculației ce am făcut-o, prețurile maximale de pe atunci, a grâului și a făinei măcinate. După subțragera tuturor speselor: de transport la gară și pe tren, a vamei măcinatului, etc., am constatat că Internatul de băieți a realizat un profit de 1200 cor., la un singur vagon. — Îmi închipuesc acum, că o moară modernă a fundației Bazilitane aci în Blaj — cu caracter industrial, mai ales — ar putea să macine la an cel puțin 150 vagoane. Să zicem însă numai 100 vagoane! Subtrăgând toate speșele de regie, subtrăgând profitul, ce a trebuit să-l aibă și moara la care a măcinat Internatul de băieți — moara bazilitană ar putea să realizeze un profit de cel puțin 100.000 cor. într'un singur an. Și cred că instalația întregă, cât de modernă și desăvârșită — abia ar costa 100—200 mii. Într'un singur an, cel mult în 2 ani, ar fi amortizată întreaga cheltuială investiției!

Ori, să iau o altă pildă. Conducerea gazului metan dela Dsmartin până în Blaj ar costa, după prețurile de astăzi ale materialului și ale lucrului, suma de 2—2½ milioane cor. Așa mi-a făcut calculul reprezentantului firmei Körting care a lucrat conductul de gaz la Diciosânmărtin: ca 60 cor. per metru curent, pentru țevi și așezarea lor în pământ. În drumul spre Blaj, acest gaz ar putea fi distribuit și comunelor, ce cad în cale, comune fruntașe: Adămuș, Dâmbău, Cetatea de baltă, Jidveiu, Șona, Spini (fără leac de pădure!) Sâncel. Cheltuelile conductului s'ar repartiza și pe aceste comune, așa că pe Blaj ar rămânea o cheltuială, să zicem, de 1000.000 cor., capital a cărui cămete de 5% fac 50.000 cor. anual.

Să calculăm acum trebuința de lemne a Blajului în cca 200 vagoane („Plugariul singur desface ca 100 vagoane anual) à 1500 cor. astăzi, la olaltă 300.000 cor. — Taiatul lemnelor, servitorimea ce face focul, hoarnele, murdăria și frigul ce-l răbdăm, să le computăm în alte 50.000 cor. Să calculăm în aceasta sumă și iluminatul orașului și al tuturor privaților Total 350.000 cor. — Să calculăm taxa de folosință și conzum a gazului, după pilda Diciosânmărtinului, în 50.000 cor. — Am avea cheltu eli: cametele milionului de instalare: 50.000 cor. taxă de conzum a gazului metan 50.000 cor. la olaltă 100.000 cor. iar noi cheltuiim astăzi pentru o iluminare proastă și pentru o încălzire mizerabilă: 350.000 cor. Diferența face suma 250.000 cor. și

iată în 5 ani de zile am plătit toate cheltuielile și ne-am bucurat de o încălzire și de o iluminare splendidă — ca și la Diciosânmărtin astăzi!

Cu capitalele ce ne stau la dispoziție, și mai ales cu abundența de numărare de astăzi, a te mărgini și mai departe la — taiatul couponilor, înseamnă a — tăia cu totul orice prestigiu al Blajului!

Datorințe vechi și noi.

— Discursul rostit cu ocaziunea serbării scolastice dela „Trei Sfinți“ la 12 Februarie 1919. —

(Continuare).

Efectul mare ce l-a exerciat asupra Românilor din Ardeal sforțările lui Klein se poate vedea din memoriul sinodului ținut de clerul unit în Sibiu la anul 1748, unde condiționează îmbunătățirea soartei românilor din Ardeal în primul rând de „declararea națiunii române de națiunea a IV-a a Ardealului.

Și dacă In. M. Klein a murit fără de a-și ajunge scopul dorit, au răsărit în urma lui zeci de alți luptători, cari neobosit au început din nou lupta, mergând pe drumul arătat de Episcopul Klein. Și nu a trecut mult și națiunea, care mai înainte nu-și cunoștea tradițiunile sale, care credea că altă chemare nu are pe pământ, decât să fie slugă domnului, s'a deșteptat din letargia, în care era cufundată.

S'a început apoi o luptă disperată între două națiuni cu forțe și arme deosebite: una purtând scris pe steag deviza: „libertate“ și înarmată cu modesta armă a „dreptății“; iar cealaltă purtând în mâni barda și ștreangul oalăului, sprijinită pe roata blăstămată, cu colți ascuțiți, iar la brâu purtând cheile ruginite a temnițelor întunecate — ea după cum i-se va da ocaziunea să aplice unul din aceste metode, față de acela, care nefăcând parte din rassa lor va cerea să spună, că și el are drept a trăi în țara, a căreia ogor îl udă cu sudoarea feței sale.

Și lupta care au purtat-o fi națiunii române a fost condusă de celea mai curate sentimente, au purtat-o pe cale pașnică, folosindu-se de armele umile: vorba și condeiul. Prin multele cărți, ce le-au scos la iveală dascălii erudiți au voit să arete dușmanilor, că ceace doresc și pretind e lucru la care are drept fiecare națiune, și au voit totodată ca în tot sufletul de român să sădească adânc idea libertății.

Dintre bărbații cari au lucrat în această direcție mulți, foarte mulți au ieșit de pe băncile

Dacă avem deci pretenții, să mai susținem cu cinste Blajul, ori chiar să-l dezvoltăm mai departe, în România mare, trebuie să ne gândim cu dea-dinsul și de urgență, la lucrurile de mai sus.

Altfel, putem fiuera a — pagubă!

Dr. Victor Macaveiu.

gimnaziului nostru și au fost mai mult sau mai puțin și dascăli ai acestui gimnaziu, dezvoltând ca atare o muncă temeinică.

Câteva nume amintite numai acestor dascăli mari — de altcum figuri prea bine cunoscute — vor fi de ajuns a arăta câtă muncă s'a desfășurat în această epocă și totodată de-a contribui la susținerea numirii de „focar cultural“ al gimnaziului nostru.

E de ajuns a aminti pe neobositul călugăr Samoil Klein, nepotul marelui mucenic Inocențiu, pe pribeagul George Șincai, pe eruditul Petru Maior, cari prin studiile lor istorice s'au silit să arete contrariilor originea falnică a neamului nostru și cari au introdus un puternic curent cultural, ce a străbătut și Carpații la frații noștri, cari pe vremea aceea încă gemeau sub greutatea multor influențe străine, — să nu mai adaugem apoi pe vestitul părinte al filologiei române, pe Timoteiu Cipariu — fost între altele și director al gimnaziului nostru, — apoi pe eruditul orator al adunării naționale din 1848 pe „câmpul Libertății“, pe Simeon Bărnuțiu, care a fost cel dintâiu dascăl, ce a strecurat scumpa limbă românească, ca limbă de propunere la gimnaziu și care s'a dovedit de dascăl neobosit și la frații Moldoveni; și în fine pe intemeietorul publicisticii române, pe neînfrântul George Barițiu. Toți aceștia prin activitatea lor destul de bine cunoscută — au susținut lupta pentru ajungerea idealului mare, pe care-l visau și ei — și totodată au dat îndemnuri de muncă și luptă urmașilor săi — care luptă apoi s'a continuat în mod pașnic — cu excepția unor izbucniri furtunoase ce au rezultat de acolo, că bietul țaran muncit de năcazuri și lipsuri, când flămând și gol nu mai putea răbdă jugul de fier, ce apăsă greu pe umerii săi obosiți — în ultima sforțare a puterilor sale și-a luat coasa din brazdă, a apucat

toporul în mână și a dat să înțeleagă dușmanilor, că va fi vai, când acest popor se va ridica, să răsbune fărădelegile de veacuri.

Dar cruzii noștri dușmani n'au voit să înțeleagă, căci urmăreau un singur gând: maghiarizarea, sau dacă nu, nimicirea urgișilor valahi. Și au folosit toate mijloacele posibile, pentru ajungerea unui scop de acesta — ba poate nu greșesc când zic, că au urmărit în acelaș timp amândouă scopurile.

Ne trebuie dovezi? Da! Avem înaintea ochilor încă proaspete toate amintirile culese în decursul alor patru ani și mai bine de războiu — și câteva dovezi hotărtoare ne păstrează și zilele abia trecute, ba încă chiar și celea de azi.

Ca un uragan puternic s'a deslănțuit războiul mondial, căruia abea mai zilele trecute i-s'a pus capăt. La începerea lui inimile noastre au tresărit mai mult ca ori și când la suferința ce venia din adâncul sufletului nostru de român: „Acum ori niciodată! — Au urmat însă pentru noi patru ani de grea încercare, — răbdarea noastră de veacuri a trebuit să treacă în acest timp prin proba de foc și în general suferințele poporului românesc în acest timp a atins culmea. — Dușmanul nostru cumplit, căruia i-s'a dat acum cea mai bună ocaziune de a-și duce la îndeplinire scopul său: nimicirea totală a noastră, a stat mereu la post de pază cu ochi de uliu.

Și pe când brațele muncitoare, floarea neamului eră smulsă dela căminuri și dusă să lupte sub steagul pe care eră scrisă deviza: „nimicire, pustiire“ — pe atunci cei rămași acasă erau târați și duși departe sub paza baionetei, sau așezați între patru ziduri umede și mucezite. Și dușmanii noștri orbiți în urma unor succese mai mult închipuite — pe când în adevăr mai aveau numai un pas până la prăpastie — au hotărât a se atinge și de instituttele noastre, cari au rămas nealterate mai bine de un veac și jumătate. Le-au succes să închidă o mulțime de școli populare, au voit în sfârșit ea și gimnaziile noastre să le nimicească — bine știind, că dacă nu vom primi condițiunile ce ni-le vor pune, va trebui sau să ne ruinăm materialicește, sau să punem capot instrucțiunii. Au încercat-o aceasta, pentru că au văzut, că forța brațelor pentru un moment nu ne mai poate ajuta — mistuită fiind a noastră prin luptele sub un steag străin — iar a fraților de peste munți slăbită în urma vârtejurii cumplit, în care s'au aruncat, când pericolul eră mai iminent.

„(va urma).“

Balul filantropic dela Sănmărtin.

— Dela trimisul nostru special. —

15 Februarie n. 1919.

Am ascultat chemarea afişelor albastre și am alergat cu râvnă deplină, să sprijinim cu obolul și cu însuflețirea noastră acțiunea de filantropie a Sănmărtinului românesc. Nu era multă vreme de gândire: afişele au apărut în Blaj abea cu trei zile înainte, și, Sămbătă, la plecarea trenului pe Târnava mică, blăjenii erau mobilizați de-abinele. Compartimentele s'au umplut pe dată de ciripitul sglobiu al domnișoarelor noastre și de glumele vesele ale tinerilor. Scopul balului era umanitar, se pregătea în folosul orfanilor de războiu. Prin urmare era o datorie elementară să cimentăm și mai mult legăturile noastre cu Sănmărtinul învecinat. Ne mai atrăgea apoi și împrejurararea, că balul avea să se aranjeze în saloanele prefecturii, în cari la multe suferinți a fost supus neamul nostru în trecutul apropiat. Ca patron iscălea însuși prefectul român al județului Târnava mică.

Ni-s'a atașat încă la Blaj o frumoasă grupă de ibașfăleni, în frunte cu protopopul Simu, conduși de aceleași sentimente naționale și de umanitate. Sănmărtinul l'am aflat schimbat de astă dată. Pe străzile curățate și drepte nu te mai întâmpinai privirile suverane ale „gentrilor” unguri de provincie, nici răsătele îndrăznețe ale „bacfișelor” de altădată... Nu. Ci pe la colțuri vedem figuri blânde, răsfoind cu resemnare ziare inofensive dela Cluj. Pe casa comitatului falfăie biruitor drapelul românesc. Iar sub columnele masive dela poartă stă drept și marțial un vânător cu baioneta sclipitoare. În sala de mâncare a otelului „Hungaria” (botezat „Carpații”), la masa din frunte, trei mândre stegulețe roșu-galben-albastru. În jur stau oficiali români și intelectuali, cu chipuri senine. Pe lista de bucate numele mâncărilor e dat numai românește („Friptură Regală”, „Gulaș în bograci...”), iar pe margine un chelner patriotic a semnat cu condei puțin deprins cu româneasca: „Setre iaszke romania!”

Spre seară ferestrele palatului prefecturii s'au luminat ca de-o vrajă mândră a zilelor noastre; noi le priveam de jos cu sufletele pline de bucurie, iar stăpânii de ieri treceau cu capetele în pământ, cu sufletele împovărate.

Balul se începe la orele 8. Scările, cari duc în etagiul larg și elegant, sunt împodobite cu cetină; sala e o splendoare...

În frunte strălucesc, senine și împăcate, chipurile Suveranilor români: MM. LL. Regele Ferdinand și Regina Maria, în cadre de treicolor și ramuri verzi. Deasupra inscripția: Trăiască Familia Regală! Sala foarte spațioasă se umple în curând de sgomot dulce: în toată clipa apar chipuri frumoase de tinere părechi, domnișoare svelte în costume naționale și tineri în mare ținută. Parchetul luciu prinde vieță; de pe-un balcon răsună acorduri de viori; tinereța e nerăbdătoare. Însă înainte de a-se porni cea dintâi horă d. *Maior Lungu* (care a dat ideea balului) urcă balconul din frunte și salută în frumoase cuvinte publicul adunat, remarcând clipa, când acest salon ridicat cu trudă românească, dar de care Românii până acuma nu au avut parte, poate să ne încapă la o petrecere românească, în lumina icoanelor MM. Lor Regale, a Suveranilor României Mari... Publicul aclamă cu însuflețire, iar muzica intonează Imnul Regal. E ascultat cu pietate și cu mândrie. Ochii strălucesc, iar cuprinzătoarele boltituri ale salonului răsună prelung, cutremurându-se de fiorul eliberării.

...Apoi se pornește hora, marea și mândra horă românească. Domnișoarele plutesc ușurele, iar cavalerii bat parchetul în pași voinicești. Dela margini privesc fericiți: preoți, și alți intelectuali, bucuroși de elanul tineretului. Și grupuri de țărani frumoși din satele vecine, cari au venit și dânsii să vadă cu ochii izbânda vremii, când în temuta casă a „varmeghiei” se învârte hora românească!

Dansul se urmează în toți. Sunt de față și câțiva străini, dintre funcționarii unguri. Pușini, prea de tot pușini, la un bal cu caracter filantropic. A fost frumos, când muzica a început o „târnăveană” înfocată, la care s'au prins sătenii din sală și au învățit-o fericiți, să-i meargă vestea și povestea, alături de domnișori și domnișoare. Au avut prilej să simtă, că una suntem și la greutăți și la veselie... și domni și plugari!

În pauză s'a tostat pentru MM. LL. Regale, Regele și Regina, pentru augusta Familie Regală, pentru Dr. Marcian Căluțiu, prefectul județului, pentru frumoasele balului și pentru dna Dr. Circa, din meritul cărei mai ales, au venit blăjenii (vre-o 40 persoane).

Și iarăși dans, până în zori. Venitul a fost frumos. Iar succesul moral, considerând scurtimea timpului, în care s'au făcut pregătirile, a fost deplin. Remarcăm și prezența câtorva frați Sași, cari s'au simțit admirabil.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Din Maramurăș.

Martor ocular ne spune cum au pățit-o bolșevicii ucrainieni în Sighetul Marmăției.

Bande bolșevice, compuse din ucraini, galițieni, ajutați de ruteni și unguri din Maramurăș în număr de vre-o 2000 s'au năpustit asupra Sighetului și a jurului curat românesc, ca să-l prădeze. Armata română încă nu era în Sighetul Marmăției, dar fiind chemată de fruntașii români din Sighet, a venit în graba cea mai mare, trecând cu enorme greutate muntele plin de zăpadă mai groasă de un metru.

Neodihniți și nemâncăți bravii românași — în număr de 150 — sub conducerea bravului căpitan Luca s'au năpustit asupra bandelor de bolșevici și i-au zdrobit total. — Bolșevicii i-au așteptat pe români în capătul Sighetului cu mitraliere și cu 4 tunuri, dar românii informați bine despre poziția dușmanului, i-au luat din flanc și i-au încunjurat aproape total, întrucât s'a putut cu cei 150 soldați.

Au murit cam 80 bolșevici, au fost răniți o mulțime, iar vre-o 500 au fost prinși. Un rest mic a voit să fugă cu ajutorul unui locomotiv și câteva vagoane din gară, dar vre-o câțiva români le-au eșit înainte la o cotitură și i-au oprit. Un sergent român a sărit între ei pe tren, care încă era în mișcare și i-a provocat să se predea. Bravul sergent — singura jertfă a încercării — a fost însă străpuns de baionetele bolșevice. Ceialți soldați i-au prins pe fugari.

Prisonierii bolșevici au fost transportați la alte centre în Ardeal.

Intreg Maramurășul românesc a saltat de bucurie, că a scăpat de bandele bolșevice, și au adus omagii bravului căpitan Luca. Fl.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Din alte foi.

Di Dr. Valer Moldovan în Nr. 21 al „Renasterii”, are un articol de o actualitate pregnantă. Îl iscălim și noi din toată inima și ne bucură faptul că se sporește numărul celor ce văd o primejdie a moralului nostru public în obiceiurile ce prind acum rădăcini —

și reclamă, în consecință, „o închegare a rândurilor elementelor curate, mai puțin sgomotoase, dar mai vrednice de a fi puse în fruntea treburilor unui neam în renaștere”.

*

„Români de contrabandă” se numesc în „Patria” (nr. 1) acei foști ofițeri din armată și toți acei funcționari de stat, cari, numai acum, în România Mare, s'au dat pe față „românitatea lor”. Li-se dă sfatul „să se mulțumească cu rolurile șterse pe cari le merită”, cel puțin până va trece „vremea de ispășire”. — S'ar părea just așa ceva. Numai cât moneda are două fețe. Ce să zicem de acei români foarte buni, cari în decursul războiului s'au dat la fapte incalificabile din punct de vedere românesc, cari au stat tupilați în aseunzișurile lor, atunci când un neam întreg, înseta după o vorbă de încurajare și de indemn. S'au mulțumit aceștia cu roluri șterse? Nu. Îi vedem pe cei mai mulți pe cea mai înaltă treaptă a ierarhiei românești. Și poate că e bine așa, deocamdată. Numai cât trebuie să fim juști și față de alții. De ce să izbim pe unii jertfe inconștiente ale unui regim corupt, cu latul sabiei, iar pe alții, cari conștient au jucat un rol dubios, să-i aburcăm în vârful scării. — Opera de purificare, care se va face cu siguranță, va face și în privința acoasta dreptate în mod inevitabil și imparțial.

*

Dintr'un articol foarte potrivit vremilor noastre, scris de dl Vlahuță în „Dacia”, reținem următoarele:

Suntem încunjuțați de vecini cari nu ne iubesc. S'ar putea ca lucrul acesta să fie și spre binele nostru, — dar să nu-l uităm o singură clipă. Avem vecini răi, cari, din invidie, din instincte de rasă și mai ales din interese pe cari nu și-le pot susține cu alte mijloace, caută morții să vâre sub acoperișul nostru șumoioșul de pac miutate în gaz și să le dea foc. Să întărim străjile; dar mai vartos să ne întărim pe noi, în dragostea de adevăr, în munca noastră de îndreptare, în cuprinsul și în rosturile noastre. Numai atunci vrăjmașii, cari ne pase zilele, vor înseta de a mai urzi planuri de mărire pe ruinele gospodăriei noastre.

Să luăm aminte. Soarta s'a oprit în loc, și-și ține privirea ațintită asupra noastră.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Cărturari dela sate! Veghiați cu trezvie! Feriți-vă credincioșii de agenții primejdioși ai dușmanilor noștri. Purcedeti față de dânsii fără cruțare!

Informațiuni.

* **Di N. Iorga**, cum aflăm, a rămas surprins de articolul dlui *Teodorescu-Carada*, ce s'a publicat în »Unirea«.

Noi cunoștem pe dl *Teodorescu-Carada* dinaintea războiului, și de aci înainte vom fi cu mai mare rezervă față de toate articolele ce ne vin din țară, până se va lămurii situația.

Redacția „Unirii“.

* **Ungurii** mai sperează. Socialiștii lor cari au luat parte la congresul socialist din Bern spun, că situația ungarilor, în politica externă, s'ar fi îmbunătățit. Se poate, dar nu Bernul, ci Parisul hotărăște, iar de Paris ungarul sunt foarte departe.

* **Armistițiul german**, care se încheie în 17 c., se va prelunge cu siguranță. Între condiții, după foile franceze, va fi și ocuparea fabricelor Krupp și punerea sub control militar a tuturor fabricelor din Germania.

* **De prezident** al republicii germane a fost ales *Frideric Ebert*, iar de prezident al guvernului german *Scheidemann*.

* **În Pojon** au fost lupte de stradă între muncitorimea socialistă și trupele boheme. Au fost vre-o 7 morți și vre-o 30 răniți. Înșuși *Barecca*, generalul trupelor cehoslovace, a fost rănit.

* **După L'Orient** România Mare va avea 19½ milioane locuitori. Anume: vechiul regat 7½, Ardealul și părțile ungurene 7½, Basarabia 3 și Bucovina 1½ milioane.

* **În Budapesta** lumea suferă de frig întocmai ca și în București. E lipsă mare de cărbuni și de lemne.

* **O tovărășie de industrie și comerț** este pe cale a se înființa în Brașov. Capitalul social va fi K 5 milioane, împărțit în cvote à K 100.— Scopul e aprovizionarea populației din Brașov și jur, cu articoli necesari de alimentație, îmbrăcăminte, valorizare de produse brute existente, etc. Pentru înființarea definitivă a „Tovărășiei industriei și comerțului“, meseriașii și intelectualii brașoveni au constituit un birou de propagandă, compus din d-nii *Dr. Alex. Dobrescu*, *Ov. Dante German*, *Dr. Oct. Cernea*, *G. Dușoiu*, *George Giuvelca*, *N. Balea*, *E. Bologa*, *I. Petringenariu*, *I. Ciureu*.

* **Di Victor Antonescu** tratează la Paris încheierea unui împrumut extern de 500 milioane pe seama României.

* **Ministrul de domenii din București** a trimis delegați în Franța, Ucraina, Bulgaria, Cadrilater, Sibiu și în Moldova cari să achiziționeze semințe de primăvară.

* **România** a fost admisă să ia parte în comisiunea Ligei națiunilor, împreună cu republica ceho-slovacă, Polonia și Grecia.

Reprezentantul României este dl *C. Diamandi*, fostul ministru al României la Petrograd.

* **Invie revistele.** „*Luceafărul*“ mult simpatizata revistă literară a reapărut la București, sub direcțiunea d-lui *Octavian C. Tâslăuanu*.

Numărul prim se prezintă cu bogat și ales material literar și artistic.

Tablourile datorite pictorului *Teodor Sion* sînt, în mare parte, inspirații, din războiul României, cu puterile centrale. E strălucit „tabloul“ *La Mărășești* și „*Retragerea*“.

Asupra părții literare, vom reveni, într'un foileton, când spațiul ne va permite.

Revista „*Cosânzeana*“ i-și anunță reparația în Sibiu sub direcția d-lui *Dr. Seb. Bornemisa*.

* „*Patria*“, organul partidului național român a apărut *Vineri* (1/14 Februarie) la Sibiu, având de director pe d. *Ioan Agârbicean*, iar de prim-redactor pe d. *Dr. S. Bornemisa*.

Ziaful apare pe patru pagini în formatul mare al gazetelor din țară, și se prezintă în condițiile cele mai escelente, atât ca redactare, cât și ca execuție tehnică.

Fie binevenit noul confrate în sinul ziaristiceii române!

* **Numirea românească a funcțiilor administrative și judiciare.** Președintele Consiliului Dirigent, împreună cu ministerul de justiție, ordonă printrun decret următoarele numiri românești pentru funcțiile administrative și judiciare: *județ* = comitat (vármegye); *plasă* = cerc (járás) *oraș cu consiliu* = oraș cu magistrat (r. t. város); *prefect* = comite-suprem (főispán) *subprefect* = vicecomite (alispán); *jurisconsult județan* = protofiscal (főügyész); *prim-pretor* = protopretor (főszolgabíró); *medic de plasă* = medic districtul (járásorvos); *secretar comunal* = notar comunal. La justiție: *judecătoria de ocol* pentru judecătoria cercuală; *curte de apel* pentru tabla regească, curte de cassatie, pentru curie. („*Patria*“.)

* **Convocare.** Frați preoți, învățători și credincioși de dieceza Haidudorog din Ardeal!

Zilele înbucurătoare în cari a adus Pronia Dumnezească neamul românesc și care împrejurare a dat un curs nou tuturor instituțiilor, pe noi însă ne-a aflat într-o stare izolată.

Salarele preoților și a învățătorilor, bună starea bisericilor și a școlilor m'a îndemnat ca și până voi primi aprobarea ulterioară a frațiilor Voaste să convoc un *Congres* micst de preoți și credincioși din dieceza gr.-cat. de Haidudorog în Ardeal.

Rog pe toți preoții învățătorii și credincioșii sau cei din urmă dintro comună cel puțin 2—4 plenipotențați ca pe ziua de *13 Martie n. a. m. la 9 ore* (Marți) să ne întrunim în *Târgul-Mureș* (Maros-Vásárhely.) Fără organizare nu poate fi vorbă de congruă și salarii. Toți cari voesc a lua parte îi rog ca să anunțe subsemnatului.

Șard posta Nyárád-Szereda, la 11 Februarie 1919.

Cu dragoste frățească
Alexandru Gligor m. p.
paroh preot din Târgul-Mureș.

* **America** va prevedea România cu alimentele de lipsă. La Constanța sunt 14000 tone de grâu. Total 10—15 zile va sosi câte un vapor cu alimete.

* **Congresul preoților.** În speranța, că situația politică se va lămurii în scurtă vreme astfel, ca la congresul preoțesc să poată participa mai cu ușurință și reprezentanții preoției din diecesa Aradului și Cerausebeșului, prin aceasta se comunică tuturor celor interesați, că ținerea congresului preoțesc, convocat la Sibiu pe 20—21 Februarie st. v. a. c., se amână cu două săptămâni, fixându-se zilele de *Miercuri 6/19 și Joi 7/20 Martie* 1919.

Rugăm toate ziarele să binevoiască a reproduce acest comunicat, iar pe dd. referenți, cărora li s'au încredințat elaborarea proiectelor necesare spre a servi ca bază la discuția singuraticelor puncte dela ordinea zilei, îi rugăm să trimită lucrările lor cu 10 zile înainte de deschiderea congresului. Tot în acest termen să se anunțe participarea la ședințele congresului.

Convocătorii congresului preoțesc.

* **Ziarele maghiare** din Arad au fost supuse cenzurii franceze. Motivul este colportarea de știri false și atățarea ungarilor contra Românilor.

* **Știrile din Rusia** anunță, că trupele aliate se află în fața Petrogradului și că ocuparea orașului e iminentă.

* **Ministrul prezident român**, dl *I. C. Brătianu*, dnii *Mișu* și *Dr. Diamandi*, au avut la Paris convorbiri, la ministerul de externe francez cu baronul *Sonino*, *Clemenceau* și *Balfour*, relativ la situația română din Macedonia, Epir și Pind. *Clemenceau* a promis că la reluarea tratatelor relativ la Grecia, va avea în vedere și chestiunea aceasta.

Nr. 631—1919.

Secția presid.

Apel.

Consiliul Dirigent Român aduce la cunoștința tuturor, că cu ziua de 1 Martie 1919 st. n., se vor începe în Sibiu cursuri financiare pentru concipiști financiari de contabilitate și perceptorat de stat.

La cursurile de *conciști* vor fi admiși toți aceia, cari au absolvat facultatea de drepturi, sau au absolvat cel puțin 8 clase medii, cursul de notar, ori alte calificări corespunzătoare, depunând examenul de maturitate iar la cursurile de *contabilitate și perceptorat de stat* se vor admite toți aceia, cari au absolvat cel puțin 4 clase medii. La aceste cursuri se admit și femeile, cari au pregătirile susamintite.

Toți ascultătorii cursurilor vor beneficia de cvartir gratuit pe durata cursurilor, iar acelor ascultători despre cari se va convinge Consiliul Dirigent Român, că sunt lipsiți de mijloace de susținere li-se va asigura un *știpe* lunar de 400 cor., care se va sistă în momentul, când se va face raport din partea directorului cursului, că respectivul e neglijent.

Consiliul Dirigent Român va încercă să înființeze o popotă (menză) pentru alimentarea mai ieftină a ascultătorilor de curs.

Insinuările sunt a se face verbal sau în scris cel mult până în 20 Februarie a. c. pe adresa Consiliului Dirigent Român Resortul finanțelor Strada Cisnădiei 4—6 etaj II. odaia 110.

(34) 1—2. **Dr. Aurel Vlad**, șeful resortului finanțelor.

Anunț.

O preteasă văduvă, inteligentă în etate de 50 ani, fără copii, caută aplicare ca conducătoare de casă la un preot văduv, eventual la un oficial sau proprietar.

Condițiunile să se stipuleze din partea respectivului.

Răspunsul să se trimită la adresa acestui ziar sub numele de „*Preteasă văduvă*“. (31) 3—3.

Proprietar și Editor:

Consiliul Național Român din Blaj.

Director: **ALEXANDRU CIURA.**

Redactor: **Ovidiu Hulea.**